



Jacco van Liere inspecteert een perceel wortelen: „Als je een bos wortelen uit de grond trekt, heb je echt iets moois in handen.“

Jacco van Liere verbouwt 50 hectare wortelen

‘Peen is een mooie, maar dure teelt’

Peen is een mooi gewas, vindt akkerbouwer Jacco van Liere uit Dronten.

Als je een bos wortelen uit de grond trekt, heb je echt iets moois in handen.

„Peen groeit relatief gemakkelijk, maar het is wel een dure teelt. De uitdaging is om een kwalitatief goed product met een lange houdbaarheid in de bewaring te hebben.”

De wortelen staan er eind september goed bij, laat Van Liere op het land zien. Peen is een van de gewassen die het best door de zomer zijn gekomen, vertelt hij. „Het gewas heeft minder last gehad van het natte voorjaar dan andere gewassen en het is de hele zomer goed gegroeid.” De droogte gaat nu wel een rol spelen: de vraag is of de laatste nagroei doorzet of niet. „Het ziet er nog steeds goed uit”, zegt de akkerbouwer. „Het is groeizaam weer. Bovendien wortelt peen heel diep op klei. We kennen hier niet snel een vochttekort.”

Van Liere teelt behalve wortelen ook pootaardappelen, consumptieaardappelen, uien en graan. De oogst van deze gewassen is prima verlopen. „De omstandigheden zijn tot nu toe perfect om te rooien. De kwaliteit van de gewassen is goed, maar de opbrengst ligt zo’n 10 procent lager dan in een gemiddeld jaar. Dat komt vooral door de zachte winter, waardoor de structuur van de bodem minder goed is, en de vele neerslag die in het voorjaar is gevallen. Je ziet meer sporen en rare plekken in het land. Door de nattigheid hebben de gewassen wat te weinig reserves opgebouwd om de warme en droge zomer door te komen. We zitten nu nog volop in de oogst van consumptieaardappelen. Als die aan de kant zijn, komt de peenoogst in beeld.”

De akkerbouwer teelt dit jaar in totaal 50 hectare peen: 40 hectare CD-peen, 5,5 hectare B-peen en 4,5 hectare gele peen. Hij heeft de wortelen tussen 18 en 27 mei gezaaid. Hoewel Van Liere het eind september vrij droog vindt, is hij niet bang dat de droogte grip op de peen gaat krijgen. „We hebben twee percelen met 15 millimeter water berekend, als een soort verzekeringspremie. Ik heb het idee dat er nog volop groei in het gewas zit. Vooral de grove peen heeft een puntigere wortel; dan valt het met het vroege afrijpen wel mee. Ik denk dat wanneer de maand oktober zonnig en niet te koud verloopt en we regelmatig een beetje water krijgen, er nog best wat kilo’s bij kunnen groeien.”

1 op 8 rotatie

Belangrijker is dat de kwaliteit van de peen goed is, vervolgt Van Liere. „Dat ligt bij wortelen wat gevoeliger dan bij andere producten. Als de kwaliteit goed is, gaat het aantal kilo’s omhoog. Andersom werkt vaak niet. Die goede kwaliteit kun je bereiken door de uitgangssituatie zo optimaal mogelijk te maken, door veel aandacht aan de bodem te besteden. We werken met vaste bouwplannen, we hebben een rotatie van 1 op 8. Bij een nauwere rotatie zoek je voor mijn gevoel meer

de grens op van wat er mogelijk is. Bij wortelen heb je snel met bewaarziekten te maken, met een (te) krappe rotatie heb je daar meer kans op.”

Daarnaast is het van belang om de bodem goed te voeden met groenbemesters, compost, vaste mest en het onderwerken van gehakseld stro, aldus de peenteler. Samen met een adviseur wordt de organische-stofbalans goed in de gaten gehouden. „Wat de voorvrucht betreft, krijgt de peenteelt voorrang boven andere teelten. De peen wordt altijd op tarwestoppel gezaaid, om de meest ideale voorvrucht te hebben. We zitten hier op zware klei, 35 tot 45 procent afslibbaar. Dat luistert zeer nauw met de voorvrucht. Maar als je eenmaal de goede modus te pakken hebt, kan de peenteelt een mooie teelt voor je bedrijf zijn.”

Dure teelt

De peenteelt is echter wel een dure teelt, benadrukt Van Liere. Het zaaien, oogsten en bewaren van peen zijn grote kostenposten. Daarom is het van belang om aan het einde van de rit een kwalitatief goed product in de bewaring te hebben, met een lange bewaarbaarheid. Wortelen zijn een belangrijk gewas voor ons bedrijf, zegt de teler. „De peen is goed voor 25 tot 30 procent van



Bedrijfsgegevens

Jacco van Liere (46) heeft samen met zijn broer Piet een akkerbouwbedrijf in Dronten. Het bedrijf bestaat uit drie locaties en heeft in totaal 340 hectare land. Van Liere is gespecialiseerd in de grove peenteelt. Het bouwplan (1 op 8) bestaat uit 50 ha winterpeen, 50 ha pootaardappelen, 50 ha consumptieaardappelen, 50 ha uien, 90 ha graan en 38 ha voor verhuur van tulpen. Van de 50 ha winterpeen is 40 ha CD-peen, 5,5 ha B-peen en 4,5 ha gele peen. De 40 ha CD-peen is voor de versmarkt, schilferij en snijderij. Ter vergelijking: in Nederland wordt in totaal 600 ha CD-peen voor deze markt geteeld.



Jacco van Liere verbouwt 50 hectare wortelen, waarvan 40 ha C-D peen, 5,5 ha B-Been en 4,5 gele peen.



de omzet. Vorig jaar leverde de vrije grove peen 200 euro per kist op. Dat was een enorm goede prijs. Maar leveren de wortelen maar een paar euro op, dan heeft dat grote invloed op het bedrijfsresultaat. Daar moet je tegen kunnen. Wij zetten een deel van de peen op contractbasis af en een deel op de vrije markt. Ik zoek vooral in de grove wortelen naar een stuk zekerheid."

Aandachtspunten tijdens het groeiseizoen zijn de opkomst, onkruidbestrijding en ziektebestrijding. Vooral de opkomst is lastig, weet de akkerbouwer; het is vooral op zwaardere gronden moeilijk om een goede plantdichtheid te krijgen. „Het ene jaar heb je een prachtig zaaibed, maar het andere jaar kamp je met korstvorming of is de structuur van de grond te grof. Daarnaast hopen we op voldoende neerslag na het zaaien, om het gewas mooi op te laten komen.“ Maar als de wortelen eenmaal groeien, is het een van de gemakkelijkste gewassen, vindt de teler. „Voor een langere houdbaarheid is het wel belangrijk het loof gezond te houden. Peen heeft in principe weinig gewasbeschermingsmiddelen nodig, maar voor een lange en gezonde bewaarperiode kunnen we zeker niet zonder.“

Intensieve klus

Is de peen goed opgekomen, dan is het een uitdaging om zo netjes mogelijk te oogsten. De oogst is een intensieve klus: per dag worden er 600 tot 700 kisten vol gerooid met eigen mechanisatie, dat vergt een logistieke organisatie die niet voor iedereen is weggelegd, aldus Van Liere. „Oogsten gebeurt vaak onder wat nattere omstandigheden. Maar je wilt de wortelen zonder beschadigingen in de koeling rijden. Tegenwoordig is de mechanisatie van loonbedrijven hier in de polder zeer goed voor elkaar. Toen ik nog op

de basisschool zat, werd de winterpeen met de hand gerooid, zeker op zwaardere grond. Nu maakt het niet meer uit op welke gronden je zaait. De moderne peenrooiers kunnen onder vrijwel alle omstandigheden het land op.“ Hoewel de bewaarbaarheid van wortelen een lastig punt is, heeft Van Liere in de regel weinig problemen met de houdbaarheid van het product. Door de mooie nazomer zou de peen gemiddeld wat verder in ontwikkeling zijn dan vorig jaar. Als de wortelen dan te rijp in de bewaring komen, kan dat kwaliteitsproblemen geven, luidt de waarschuwing. De akkerbouwer ziet op zijn eigen percelen geen problemen met een vroege afrijping. „Ik denk dat dat op zwaardere grond niet zoveel invloed heeft. Als de uitgangssituatie van het gewas goed is, komt het in de bewaring vaak ook wel goed. Maar dat weet je pas met kerst, als de deuren van de koeling opengaan. Als je dan ziet dat een partij minder lang houdbaar is, kun je besluiten deze eerder op te ruimen.“

Peen snel koud zetten

Als de kisten peen in de koeling staan, koelt Van Liere zo snel mogelijk terug naar 0,5 tot 1 graad. De vraag is: hoe snel ga je daar naar toe? „Doe je daar zes à zeven weken over of doe je dat in één week? Ik was voorheen een rustige koeler, maar vorig jaar zag ik de schimmel Sclerotinia in het veld. Ook dit jaar stak de schimmel de kop weer op. Ik weet dat Sclerotinia een hekel heeft aan snel inkoelen, vandaar dat ik de peen nu zo snel mogelijk koud wil zetten. Ik heb de peen in het afgelopen seizoen goed kunnen bewaren, ik heb nauwelijks iets van een aantasting gezien. Maar we hebben die partij wortelen wel wat eerder afgezet om het risico op bewaarziekten te voorkomen.“

De akkerbouwer heeft dus weinig problemen met de bewaarbaarheid van zijn product, maar

hij blijft op zijn hoede. Bewaarziekten als de zwarte vlekkenziekte zijn vrij ongrijpbaar, weet hij. „Agrifirm heeft een test ontwikkeld waarmee de peenteler het risico op het ontstaan van zwarte vlekken tijdens de bewaring kan voorspellen. „Ik heb geen ervaring met die test, ik heb nooit met de ziekte te maken gehad. Misschien heeft de zware kleigrond daar mee te maken, deze grondsoort heeft een grovere structuur, waardoor er meer zuurstof in de rug komt. De kans op zwarte vlekken wordt daardoor mogelijk kleiner.“

Monitoren

Van Liere levert het gros van de peen in de maanden april, mei en juni. Vanaf januari worden er wel kleinere partijen afgezet, ook om de kwaliteit van de wortelen te monitoren. „We maken dan een keuze welke partijen eerst weg moeten en welke we tot juni kunnen laten staan“, zegt hij. Soms wordt een partij af-land geleverd, zeker als de prijzen goed zijn. „We moeten koeling bijhuren. Dat kost ons 7 cent per kilo opslag. Tel je daar de bewaarverliezen bij op, dan kan het interessant zijn om restanten af-land te verkopen.“

De peenteler werkt met vaste afnemers. Hij zoekt het liefst naar afnemers met een meerjarenvisie. „Ik ben niet iemand die de peen klakkeloos naar binnen rijdt en het verder wel ziet. We zijn wat dat betreft ietwat behoudend, ik ben geen grote gokker. Daarom wil ik niet alles op de vrije markt verkopen, ik zoek daar een modus in. Op het moment dat je de peen boven de kostprijs kan verkopen, moet je wél gaan opletten. Ik hoef niet het onderste uit de kan te hebben, als ik een mooie prijs voor de peen kan beuren, ben ik tevreden. Het gaat erom dat je voor jezelf en je afnemer het meeste rendement uit een partij haalt.“ ■